

«تورک یوردی» نلک آبونلرینه هدییه اولاروق تقدیم
ایده مکی رساله و کتابلرک آدلری و مندرجه لری
قیاغلک اویغنجی و دردنجی صحیفه لرینه باصیلیمشدر.

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی
مدیری : آق چوره اوغلی یوسف

۱۱۶ صائی ۱۰ جلد ۵ ییل

۱۸ آغستوس ۱۳۳۲

۱۲ صائی ۱۳۳۲
۱۹۱۶ ییل

نظیره

یچی کمالک لطیف بر شرقینه
 را کب اولدم ده عرضک بر کهیلان طایفه ،
 در عقب قویدم سهامی هجومک بن یاینه ،
 کیتیب فاضل کبی هم هر کسک آلاینه :
 ایلدم یارانی دعوت ایشته آقشام چاینه !
 قالدی تار زلف نظم شیمدی هر بر شانده
 الله الله جذبه ویردم ماهمه ذیشانده !
 هم نظام قربنده خیلی خوشجه بر کاشانده
 ایلدم یارانی دعوت ایشته آقشام چاینه ...
 داستان شهرتم اولش نظیر افسانده دن ؛
 دستگاه صنعتم فرقسز هله ترسانده دن .
 بزم شوقه کله مک ای فاضل ترسا ، نه دن ؟
 ایلدم یارانی دعوت ایشته آقشام چاینه !
 فاضل احمد

دولیمز

ادبیاتمزه داتر

۱ « سمانیشر لوشید » غزته سنک ۷ و ۸ تموز ۱۳۳۲ تاریخلی نسخهلرنده حسین جاهد بکک تورک ادبیاتنک حال حاضرینه داتر بعض مطالعهلرینک آمانجه و فرانسیزجه ترجمهلری انتشار ایتشدی . « طنین » غزته سی ۹ تموز نسخهلرنده ، جاهد بکک بیاناتندن بعض قسملرینی فرانسیزجه تورکجه نکرار ترجمه ایتمک صورتیده درج ایتدیکی کبی او بیاناته کندی طرفندن بر خیلی مطالعه لرده علاوه ایلهمشدی . جاهد بک ، اوقور یازار کینجلمزک الک زیاده علاقه دارلق کوستردیکی بر مسأله دن ، ادبیات مسأله سنندن بحث ایتدیکی ایچون ، « طنین » ک مقاله سی کینجلمیزی ای حرکت کتیردی . اوئلر طویلاندیلر ، قونولیدیلر . بحثه داتر نقطه نظرلرینی ایضاح ایدن بعض مقاله لر یازمایده قرار ویردیلر . بو مقاله لر دن بر ایکسی « تورک بوردی » تک کله جک صاییلرنده چیقه بقدر . فقط قسماً جاهد بکک جواب ماهیننده اوله جق اولان بو مقاله لوک نشرندن اول ، « غوغالرم » بحر محرمک نهلر دیدیکینی ترجمه دن ترجمه ایلدرک دکل ، کندیسنک تورکجه یازدینی متندن آلاق ، قاره لریمزه بیلدیرمک ایسته دک .

« اوسمانیشر لوشید » ک ترجمه لرینه اصل اولان تورکجه متنی ، حسین جاهد بکک افندی دن آلدیمز مساعده ایله ، ایشته آشاقی به درج ایدیوز :

۱ — تورک ادبیاتی بو کون غایت دورغون برحاله ... شو صیراده مملکتده جانلی بر حرکت ادبیهدن بحث ایتک هیچ دوشور اولاماز . بونی احوال حاضره نك تاثیرینه عطف ایتک حقی دکلدر . مع التأسف ادبیاتمز مشروطیت ایله حریت مطبوعاتك اعاده سندن صوکره امید ایدیلن انکشافی کوستره مشدر .

۱۳۱۲ سنه لری ابتداسنده بر ادبیات جدیده حرکتی اولدی . بو برانقلاب ، بر « آردریابوشم » ایدی . بو حرکتی یابانلر آوروپایی دوشوردن دوشوریه تقلیدکل ، آوروپا اصوللریخی ادبیاتمزه تطبیق ایله جهانك بو گوشه سنده ده ملی بر ادبیات اوپاندیرمق ایسته یورلردی . ایلک دفعه اوله رق حکمت بدایع و تنقید بحثلری جدی بر صورتده اورته یه آتیلور ، آوروپا ادبیاتنك کهنه ، ماهیتنه دائر تدقیقات نشر ایدیلور ، نمونه لر ویریلورددی . وعین زمانده شعرلر ، ملی کوچوک حکایه لر ورومانلر یازیلورددی . عین زمانده کرک شعر کرک نثر لسانی یکی فکرلری افاده ایده بیله جک برکنیشلک آلیور ، ساده لشیور ، صنعتکارانه ایشلمش بر حاله کیریوردی .

فقط بو ۱۳۱۲ حرکت ادبیه سی ملتک روحنک دریندکلرندن طاشان براق و مبدول برنهرذی حیات اولمقدن چوق اوزاقدی ، بر آرز صنی بر ادبیات ایدی . حیات ملیه ایله علاقه سی پک آزدی . چونکه سانسور واردی . او زمانه یتشمه مش اولانلر ، هله آوروپالیلر ادبیاتده شامل اولان بومدهش سانسوری قابل دکل ذهنلرنده لایقيله تصور ایده مزلر . حتی ادبیاتك افکار و اخلاقه تأثیرینی دوشونه رک اساس اعتباریله علی الاطلاق ادبیات علینده اولان سانسورک ناصل اولوبده بر قاچ سنه ایچون بو قدر لطفکار داوراندیغه حیرت ایتک لازم کلیر . ۱۳۱۲ ادبیاتی وطنپرورانه اولامازدی . ۱۳۱۲ ادبیاتی مسائل اجتماعیه ، فجایع اخلاقیه تماس ایده مزدی . اونک ایچون یالکیز عاشقانه و خیالپرورانه اولمق مجبوریتده ایدی . شاعر « بهار اولسه » تمیاتی ایله حریت و مشروطیته بر ایماده بولندیغنی ظن ایتدیکی کون کندیسنی بختیار عد ایده بیلیردی . « روت فنونه » ایله مشغول اولان سانسورک خصوصی مساعده کارلنی ثمره سی اولارق بو قدر جق میانه چیقان ادبیات قرانسزجه دن ترجمه ایتدیکم بر مقاله نك ژورنال ایدیله سی اوزرینه کونک برنده صورت قطیعه ده محو اولوندی . آرتق اوندن صکره نه شعر یازیلدی ، نه حکایه ، نه رومان . ذاتاً اولندن ده تیاترو ایچون بر تشبث بیله اولما مشدی .

بو درین سکوت مشروطیته قدر دوام ایتدی . اگر اداره ده کی انقلاب ایله ادبیاتده کی انقلابک تاریخلری بر برینه تصادف ایتسه ایدی ، هیچ شبهه یوق ، ادبیات جدیده حرکتی پک درین کوکلی و جانلی بر شکل آلیردی . سکیز اون سنه لك عطالت و سکون ۱۳۱۲ شاعرلرینك ، رومانچلرینك روحنی عادتاً قوروشمش ایدی . هپسی بر طرفه داغیلمش ، کنجلك خولالرینه وداع ایتمش ، امیدلرینك برر برر سقوطنی کور مشدی .

مشروطیتك شو اولو طور اقلره دوشن ایلک حرارتندن یالکیز سیاسیات تخملری فیالزلندی . و بو بردن بره او قدر قوت و مبدولیت ایله تنبت ایتدی که صنعتی ، ادبیاتی بوغدی . خالد ضیایی بیله او کوزل قلبنی « صباغ » غزته سنك یومی مقاله لرینه اسیر ایتمش بر حالده کورورز .

ادبیات جدیدہ حرکتیله فکرلری و روحلری بسله ن کنج لر، بو ادبانی تعقیب ایدن نسل واردی. مشروطیت ادبیاتنک بوتون امید ی بونلرده ایدی. بونلر شیمدی غایه خیال ایله سرخوش اوله جق بر یاشده، مملکت ایچون آچیلان کنیش و حر افقلر قارشیسندہ بزم خولیالری، امیدلری، الملری، عشقلری ترنم ایدم جکلردی.

اونلر بوکا مقابل کندیلرندن اولی نسله سوکمی ترجیح ایستیلر، موجود نا تمام بنانی کنج و حر سعلریله اتمامدن زیاده ییقمغه چالیشمیی مناسب کوردیلر، بوتون ماضی یی انکار ایلدیلر. سیاسیانک کورولتورلی آراسندہ پک قولاغہ و کوزه چاریمایان بو تشبث ادینک تلاشی ایچندہ ادبیاتندہ نظریه دن، نطقدن، مقاله لردن زیاده بر اثر ادبی میدانہ چیقارمق لازم کله جکئی اونودیوردیلر. بوکنج لر آرانده صنعتکار مزاجنه مالک شخصیتلر وارد. اوتده بریده شابان دقت شعرلر، حکایه لر و هجویه لر انتشار ایتشد. فقط بونلر برر وعددن باشقه برشی دکلدرد. بو وعدلری طوتمق ایجاب ایدردی. یاشایان بر اثر، ولود بر محرر... بونی مع التأسف پک کورده میورم. فقط شعرسز شاعرلر، رومانسز محررلر، تلیدسز استادلر، بونلردن آز چوق مشهورلری وار.

فقط تورکلک عزت نفسی نامنه چوق تشکرکه بوتون بو کورولتورلدن خارج و اوزاق اوله رق شو چوراق و قادا کلک ادبیات ساحه سنک اوستندہ صنعتکار برسیا آز وقت ایچندہ یوکسلمک و بارلامنه باشلادی: **هالده هانم**. بو کون تورک ادبیاتی، ده ا دوغروس ی تورک رومانی خالده خانمک ادبیاتیدر. بو یالکیز تورکک ادبیاتی دکل، بوتون جهانکده ادبیاتی اولاییلر. خالده خانمی اورتدن قالدیریگز، صوک زمانلرده تورک ادبیاتندن بحث ایدم مزسکیز.

۲ — ادبانی تفریق ایدن **تورکلک واسلام** جریانی یوقدر. بو بحث ادبیاتمز، آثار ادبیہ مزه کیرمه مشدر. یالکیز اورتده تورکجه یی اسکیزی کبی یازمق ویا «استانبول تورکجه سی» دنیان شکله قبول ایتم طرفدار ی اولانلر آراسندہ بر اختلاف وارد. بو اختلافک زائل اولاجقنه دأرده هیچ بر علامت کورده میورم. اساساً بو اختلافی تورکلک، اسلامق جریانلری نامی آلتندہ طوبلامق دوغرو دکلدرد. تورکجه یازی لسانمز ایله قونوشمه لسانمز آراسندہ پک درین بر اوچوروم وار... ادبیاتک صرف خواصه خطاب ایدم بر نوع او یونجاق حالندن چیقمه سی ایچون بو اوچورومی ممکن اولدینی قدر دولدورمق لزومی واردی. ذاتاً بو لزوم کندیسنی حس ایتدیریور، لسان تحریر ساده لکه دوغرو خیزی آدملرله ایله رلوردی.

ادبیاتی هر کسه خطاب ایدم بیلیر بر حاله کتیرمک، لسانی ساده لشدیرمک ایستیه یلردن بر قسی هر تشبث و حر کتده کوروله بیله جک بر افراطه، بر ساده بینلکه قایبله رق تورکجه دن عربجه و فارسی کله لری چیقارمغه، اسی تورکجه کله لری احیا ایتمک قالشیدیلر. عروض و زنتی بر اقارق پارماق حسابی وزن ملی دیبه ترجیح ایستیلر. اساس اعتباریله پک دوغرو و ضروری اولان بو حرکت طرفدارلرینک بحر کسز و لزومندن فضله اولان غیر تکشلی بالطبع بر عکس عمل تولید ایتدی. جناب شهاب الدین، سلیمان لطفی کبی صنعتکارلرک تمثیل ایتدی بو عکس عمله اسلامق جریانی نامی و بر یلکده هیچ

بر حکمت یوقدر . اونلر عربی و فارسی کلمه لری براقه مایورلر ، پارماق حسابندن ذوق آلامایورلر سه بو اسلاملق تعصبندن دکل ، صنعت و کوزلک اندیشه سندن در . مع مافیه ظن ایتیمورم که ماهرانه ایشلمه لرله فکری و خیالی اکلندیره ن بو کوزل یازیلرده استقبالك لسانی اولاییلین . بو لسان شو ایکی اوجک اورتیه سی تعقیب ایده جک و بو مجادله شبهه یوقدر که ساده لك جریاتی تسهیل ایلیه جکدر . هر حالده نور کجیلک نامیه خلاصه ایده یلین حرکت تکلیف ایدیلن یکیلک لری سودیره جک و او درلو یازیلردن بر ذوق حصوله کتیره جک بر شاعره و صنعتکاره صاحب اولونجه یه قدر پک سونوک و اهمیت سزقاله جقدر .

۳ — تورک لسانک حال حاضرندن سزه اوزون اوزادی یه بحثه شوراده امکان کور میورم . شم دی لسانمز فرضاً ادبیات جدیده لساننه نظراً شایان حیرت بر صورتده ساده لشمشدر . بوساده شکلنده هر دورلو افکاری افاده ایده ییله جک بر قابلیته ده مالکدر . ادبامز ، مقاله لرله دکل ، یاشایان اثر لرله بو لسانی نه قدر چوق ایشلر لسه بو قابلیتکده او قدر آرتیه جنی شبهه سزدر .

رسمی کتابت ایله ادبیات آراسنده کی فرقه کلنجه پک بویوکدر . فقط هر مملکتده رسمی اسلوب ایله ادبیات آراسنده بر فرق یوقیدر ؟ بر تجار مکتوبی ، بر محکمه اعلامی ایله بر غزیه مقاله سی آراسنده فرق کورمز میسکز ؟ رسمی کتابت اصلاحه محتاجدر . فقط کندی نوعی دائره سنده .

۴ — شم دیکی حربک ادبیاتمز اوزرنده نه ای نه فنا هیچ بر تأثیری اولمامشدر . ذاتاً مملکتمز یدی سندن بری هپ حرب ایچنده یاشایور . شو بحرانی دوره کچرده مملکت بر سکون و رفاه دوره سنه نائل اولورسه بلکه اوزمان بر ادبیات انکشاف ایدر .

مسین ماهر

تعلیم و تربیه

معارف حقنده

۴

مقاله نك اوچنجیسی ۱۰۰ نجی جلدك ۱۱ نجی صایسنده در.

ابتدائی مکتبلری — تدریس و تربیه ابتدائیه مسئله سی مدافعه ملیه مسئله سی حالنده دوشونمک هر حالده یا کلش دکلدر . ابتدائی مکتبلرینک وظیفه سی یکون قابلیات و معلوماتنه نظراً حیات چرخنده قیریلما یاجق خلق ، وطنداشلیر یتشدر مکدر . تدریسات ابتدائیه قانون موقتک بشنجه ماده سی مکاتب ابتدائیه نك وظیفه سی شو صورته ایضاح ایدیور : « مکاتب ابتدائیه ، چوجوقلرک بر صورت متوازنده کشایش اذهاتی تأمین ایلیه جک اساسلی وضع ایدن و هر کسه لازم معلوماته مکسب اولان مکتبلر در . »

۲ تموز ۱۳۳۱ تاریخلی مکاتب ابتدائیه عمومیه تعلیماتنامه سی ایسه مقصدی ده ای ایضاح ایدرک دیور که : « مکتب صره لرنده کی یکی نسل هم غنغات دینه و ملیه نی محافظه و همده شرائط و احتیاجات حاضره ایله تألیف نفسه آلیشدر یلر . بوکا بناءً ابتدائی درس لری و شغولت لری سچمک ، اونلری بر لرینک قوتلری ازاله ایده جک دکل ، هیئت مجموعه سیله داها بویوک بر قوت یاپاییله جک بر حالده تألیف و تنسیق ایلک نه بویوک بر ایشدر ! »